

Høring av forslag til ny forskrift om tømming av slamanlegg, Midt-Telemark kommune

Midt-Telemark kommune legger med dette forslag om ny forskrift om tømming av slamanlegg ut på høring. Planen er at forskriften skal tre i kraft 01.01.2026.

Frist for innsending av høringsuttalelse er satt til 20.11.2025. Høringssvar kan sendes til post@mt.kommune.no, eller til Midt-Telemark kommune, Pb. 83, 3833 Bø i Telemark. Vi ser frem til høringssvarene.

1 Bakgrunn

Kommuners adgang til å kreve gebyr for tømming av slam og gi regler for gjennomføring av slamtømmetjenesten er regulert i [forurensningsloven § 26](#), jmfør §§ 30 og 34. Selv om reglene i forurensningsloven krever at kommunen fastsetter gebyr for tømming av mindre slamanlegg, er det likevel den lokale gebyrforskriften som formelt er hjemmelen for gebyret. Forskriften har også en viktig funksjon med å gi regler for utforming av gebyrene som passer de lokale behovene i vår kommune. I tillegg inneholder forskriften regler som skal bidra til at tømningen kan gjennomføres effektivt og hygienisk, med minst mulig ulemper for deg som abonnent.

Tømming av slam er en selvkosttjeneste, som innebærer at kostnadene kommunen har med å yte tjenesten skal dekkes gjennom gebyrene som abonnentene betaler. Slamtømming er litt spesiell som selvkosttjeneste, fordi reglene i forurensningsloven krever at kommunen fastsetter gebyrer som gir full kostnadsdekning. Vi har altså hverken lov til å subsidiere slamtømmetjenesten eller tjene penger på den.

Vi beregner selvkost for slamtømmetjenesten etter reglene i [selvkostforskriften](#). Denne nye gebyrforskriften gir rammene for hvordan gebyrene skal beregnes og fordeles på abonnentene, sånn at vi oppfyller kravet om full kostnadsdekning på tjenesteområdet.

2 Gjeldende forskrifter og praksis

Kommunen har stor frihet til å innrette gebyrene på en måte som er hensiktsmessig og gir en rettferdig fordeling av kostnadene, samtidig som det skal være administrativt enkelt å følge opp. Samtidig ligger «forurenser betaler»-prinsippet til grunn for alle reglene i forurensningsloven, og det gir dermed også føringer for hvordan vi bør innrette tømmegebyret. I praksis betyr det at større anlegg, og anlegg som må tømmes oftere, i de fleste tilfeller har et høyere gebyr enn tilsvarende anlegg som er mindre og tømmes sjeldnere. Noen kommuner har delt gebyret i en fast og en variabel del, der den faste delen som regel dekker kommunens faste kostnader med å drifte tømmetjenesten og renovatørens oppmøtekostnader, mens den variable delen dekker kostnadene ved å transportere og behandle det slamvolumet som fjernes fra anlegget.

I Midt-Telemark kommune er gebyrene innrettet som følger:

Beskrivelse	Beløp
Slamtømming 4m3 tank eller mindre	1 680,-
Tilleggsvolum pr. m3 over 4m3	315,- pr.m3
Tømming tett tank	2 800,-
Tømming minirensanlegg	2 800,-

3 Forslag til ny forskrift

Den nye forskriften skal hovedsakelig si noe om hvilke gebyr kommunen kan vedta og kreve inn. For å kunne gjøre det på en effektiv måte, må den også si noe om hvordan tjenesten skal gjennomføres og hvem som skal betale gebyrene. Nedenfor forklarer vi de viktigste delene av forslaget til ny forskrift. Vi oppfordrer samtidig alle interessenter til å sette seg grundig inn i forskriftsforslaget og bidra til arbeidet ved å sende høringsinnspill.

3.1 Virkeområde og hvem forskriften gjelder

Forskriften hjemler og regulerer gebyrer for slamtømmetjenesten, for de anleggene som kommunen har ansvar for. Forurensningsloven gir ikke kommunen plikt til å ha slamtømmeordning for alle typer anlegg, så for å sikre at forskriften til enhver tid henger sammen med forskriftshjemmelen peker vi på forurensningslovens definisjon her. Alle mindre, privateide anlegg som er koblet til bolighus og lignende er omfattet av denne definisjonen, så forskriftsforslaget legger ikke opp til noen endring av dagens praksis omkring hvem som er omfattet av den kommunale tømmeordningen.

Vi foreslår at slamanlegg som er koblet på kommunalt eid avløpsnett, framfor å slippe ut vannet i stedlige masser eller lignende, ikke skal betale slamgebyr etter forskriften. Disse abonnenten må betale avløpsgebyr, og det har vi ikke lov å frita dem for, så for at de ikke skal betale dobbelt gebyr for å bli kvitt avløpsvann fra boligen sin foreslår vi å frita dem fra slamtømmegebyret. Det er som regel forhold på kommunens side, altså kvaliteten på avløpsnettet, rensekapasitet eller lignende som gjør at disse abonnentene ikke har kunnet koble ut anlegget sitt helt, og da mener vi det er urettferdig å ilegge dem dobbelt gebyr. De er imidlertid fortsatt omfattet av forskriften når det kommer til abonnentens plikt til å legge til rette for tømning av anlegget, siden anlegget fortsatt må tømmes og abonnenten er veldig viktig for at renovatøren skal kunne gjennomføre tømningen på en effektiv måte.

«Abbonent» er et sentralt begrep i forskriften, for det sier hvem som skal betale gebyret, bidra til at anlegget kan tømmes og lignende. Abonnent er alle personer eller selskap som eier en eiendom som er tilknyttet et slamanlegg som omfattes av tømmeordningen. Hvis eiendommen er festet bort for 30 år eller mer er festeren abonnent. Disse definisjonene følger direkte av reglene i forurensningsloven og er ikke unike for vår kommune.

Noen steder er flere eiendommer koblet på det samme slamanlegget. Det kan for eksempel være et seksjonert rekkehus med felles slamavskiller, siden hver boenhet da regnes som en separat eiendom. I de tilfellene er alle eiendommene omfattet av tømmeordningen og alle eierne abonnenter. Forskriftsforslaget legger opp til at denne typen abonnenter skal være solidarisk ansvarlige («én for alle og alle for én») for å oppfylle plikter abonnenten har, for eksempel til å legge til rette for tømning. I praksis betyr det at naboene må avtale en hensiktsmessig løsning seg imellom. Forskriftsforslaget legger opp til at gebyret som standard blir delt mellom abonnentene som deler på anlegget, men at de kan avtale en annen fordeling med kommunen hvis de har blitt enige seg imellom om at det blir riktigere.

3.2 Gjennomføring av tømmetjenesten

Forskriftsforslaget legger opp til at kommunen skal fastsette tømmeplanen og varsle abonnentene på en hensiktsmessig måte. Det kan for eksempel være ved å publisere tømmeplanen på nettsidene sine eller å få renovatøren til å varsle på kommunens vegne. Det finnes regler om hvor ofte forskjellige anleggstyper skal tømmes i forurensningsforskriften, i hvert anleggs utslippstillatelse og hovedregelen er uansett at alle anlegg skal tømmes ved behov. Derfor legger ikke forskriftsforslaget noen ytterligere føringer på tømmefrekvensen, og lar det være opp til kommunen å fastsette en tømmeplan som ivaretar alle kravene som gjelder for hvert enkelt anlegg. Abonnenten får samtidig en plikt til å følge med på sitt eget anlegg og si ifra til kommunen hvis tømmefrekvensen vi har lagt opp til ikke er tilstrekkelig. Da kan anlegget få en høyere fast tømmefrekvens.

Som nevnt over sier forskriftsforslaget at abonnenten har ansvar for at tømningen kan gjennomføres, ved for eksempel å sørge for at det er brøytet vei fram til anlegget, at det ikke er dekket av jord og lignende eller at lokket ikke er fryst fast. Forskriftsforslaget har regler om tilleggsgebyr hvis renovatøren ikke kan gjennomføre en tømning som er varslet i god nok tid, og grunnen er at abonnenten ikke har gjort jobben som trengs for at anlegget skal være klart for tømning. Tilleggsgebyret kan bare ilegges for ting som abonnenten med rimelighet kan holdes ansvarlig for, typisk forhold på egen eiendom og som det er mulig å forutse. Hensikten er at abonnenter som gjør tjenesten vanskeligere, og dermed dyrere, selv skal måtte dekke den ekstrakostnaden; gebyret skal ikke brukes hvis renovatøren ikke kommer fram fordi hovedveien er stengt flere kilometer fra anlegget som skal tømmes. Generelt er det ikke meningen at abonnenten skal ilegges tilleggsgebyr hvis tømningen ikke kan gjennomføres som følge av force majeure-lignende hendelser, noe vi har beskrevet i forslaget ved å bruke teksten «hvis tømningen ikke kan gjennomføres som følge av forhold abonnenten rår over» i § 3-4. Det skal synliggjøre at det faktisk må være ting abonnenten kunne gjort noe med som er årsaken til

at tømningen ikke kunne gjennomføres, før gebyret kan ilegges. Det vil alltid være et enkeltvedtak når kommunen velger å ilegge dette bomtur-gebyret, og hvis abonnenten er uenig i kravet kan de klage etter de vanlige reglene for det i forvaltningsloven.

Forskriftsforslaget har spesifikt krav til at det må være mulig å kjøre slamtømmebilen fram til 50 meter. Slike krav vil typisk også følge av utslippstillatelsen hvert enkelt anlegg har, men ved å forskriftsfeste det regulerer vi også hvilke endringer abonnenten har lov til å gjøre rundt anlegget mens det er i drift. Hvis abonnenten for eksempel har lyst til å legge om veien på tomten sin, må de fortsatt sørge for at det er vei som tåler slamkjøretøyet og som går bort til slamanlegget. Et standard slamkjøretøy er en lastebil med tank til det som suges opp, og som kan ha tillatt totalvekt opp mot 40 tonn og akseltrykk på 11,5 til 13 tonn.

Hvis veien fram til anlegget ikke tåler vanlige slamkjøretøy, eller slamkjøretøyet ikke kan kjøre på veien fordi den er for bratt eller lignende, kan kommunen bestemme at slamanlegget skal tømmes med såkalt «tilpasset utstyr» istedenfor. Det er vanligvis traktor, men det vil kommunen avgjøre i samråd med renovatøren der det eventuelt er aktuelt. Forskriftsforslaget legger opp til at disse anleggene kan ilegges et tillegg til det vanlige tømmegebyret for å dekke ekstrakostnadene ved den tilpassede tømmeordningen.

Kontrakten vi har med slamrenovatøren omfatter ikke tømning utenom tømmeplanen. Forskriftsforslaget legger derfor opp til at hvis et slamanlegg må tømmes oftere enn tømmeplanen tilsier må abonnenten selv bestille ekstratømming fra en godkjent renovatør. Det er forbudt å samle inn slam uten kommunens godkjenning, og vi kommer til å publisere en liste over godkjente renovatører på nettsiden vår.

Prisen for tømningen avtales direkte mellom abonnenten og renovatøren. Denne løsningen gir abonnenten frihet til å forhandle med renovatørene og velge den som er billigst.

Forskriften inneholder en hjemmel for kommunen til å fatte enkeltvedtak om at tilleggstømming skal regnes som den ordinære tømningen istedenfor. Hensikten er å slippe å bruke ressurser på å tømme et anlegg vi vet er tomt, og som vi forventer at vil fungere som normalt fram til neste ordinære tømning. Denne vedtakshjemmelen kan bare brukes hvis det er mindre enn én måned til den ordinære tømningen ellers ville blitt gjennomført.

3.3 Tømmegebyr

En av forskriftsforslagets viktigste funksjoner er å gi hensiktsmessige regler om tømmegebyrene. Gebyrene for forskjellige spesialtilfeller er omtalt over, og når det gjelder gebyrene for tømning etter tømmeplanen legger forskriftsforslaget opp til at dagens innretning av slamgebyret blir videreført. Vi mener gebyrstrukturen er hensiktsmessig og foreslår derfor at den beholdes som den er.

Den nye forskriften legger opp til at størrelsen og oppbygging av gebyrene skal vedtas i det årlige budsjettvedtaket til kommunen. Dette utarbeides om høsten og vedtas normalt i kommunestyret i desember. Ved å skille ut gebyrsatsene fra selve forskriftsteksten blir gebyrene mer dynamiske og enklere å justere så de passer med budsjettet for hvert enkeltår. Samtidig er innretningen av gebyrregulativet, altså hvilke gebyrtyper vi har og hvem som betaler hvilket gebyr, fortsatt formelt en del av forskriften. Hvis vi skal endre på det en gang i fremtiden må det gjennomføres som en mer omfattende høring enn det årlig prisjustering krever, tilsvarende som vi gjør nå med denne nye forskriften.

3.4 Fritak

Kommunen har lov til å gi fritak fra slamtømmeordningen, men bare unntaksvis og bare til enkelteiendommer. For å få fritak må abonnenten sende en begrunnet søknad til kommunen, som vil saksbehandle den på vanlig måte. Det gis ikke fritak fra å betale gebyr direkte, men det gis fritak fra å få tømt anlegget, og da opphører også gebyrplikten. Kommunen kan stille vilkår for å innvilge søknaden, for eksempel at anlegget blir tømt en siste gang før fritaket trer i kraft.

Kommunen kan ikke gi fritak på sosialt grunnlag, for eksempel lav inntekt, så søknader på det grunnlaget vil ikke bli innvilget og det er presisert i forskriftsforslaget. Siden det finnes frister i forurensningsforskriften om hvor ofte anlegget minst må tømmes, presiserer forskriftsforslaget også at lite bruk ikke i seg selv er grunnlag for

gebyrfritak. Det kan imidlertid åpne for en sjeldnere fast tømmefrekvens, så lenge tømmefrekvensen fortsatt er innenfor rammene i øvrig lovverk og anleggets utslippstillatelse.

Unntaket fra avsnittet over er hvis «lite bruk» er «ingen bruk» fordi eiendommen er permanent fraflyttet. Vi tolker [Sivilombudets uttalelse 2022/1321](#) til å også gjelde slamanlegg, fordi de følger samme gebyrhjemmel som husholdningsavfall. Det innebærer at slamanlegg som er tilknyttet permanent fraflyttede eiendommer i utgangspunktet automatisk faller utenfor slamtømmeordningen slik den er regulert i forurensningsloven. Vi foreslår imidlertid å fortsatt kreve søknad fra abonnenten, fordi noe annet vil i praksis være umulig for kommuneadministrasjonen å følge opp, men sier samtidig at søknaden skal innvilges. Spørsmålet om når eiendommen er «permanent» fraflyttet må avgjøres i hvert enkelt tilfelle, men som hovedregel forstår vi det som «minst ett tømmeintervall». Forskriftsforslaget legger med vilje ingen begrensninger på dette, nettopp for at vi skal kunne foreta individuelle vurderinger i hvert enkelt tilfelle og for at vi også skal kunne ta hensyn til forventet bortetid, og for eksempel innvilge fritaket umiddelbart når abonnenten flytter på aldershem uten noe plan om å flytte tilbake til egen bolig.
